

Talkforekomstene i Raudbergfeltet, Vik i Sogn

Av Stig Bakke - NGU Årsmelding 1985

Talk

Talk er et hvitt, flakig magnesium-silikat med hardhet 1. Det er så bløtt at det lett kan ripes med neglen. Talk er vel det mineralet som nyfødte barn tidligst kommer i kontakt med, i form av talkum eller barnepudder. Noen av de samme egenskapene som gjør det så anvendelig til stell av sart barnehud, er også med på å gjøre det sterkt etterspurt til flere industriformål. Talk nyttes i industrien særlig på grunn av sin bløthet, hvithet, smøreegenskaper, kjemisk inaktivitet og god dekkevne. Hovedanvendelsen er som fyllstoff i maling, papir, plast og gummivarer, men bruk innen så forskjellige områder som kosmetikk, keramikk, takpapp og antiklebemiddel er også viktig.

I de siste år har verdensproduksjonen av talk vist en svak stigende tendens, og de aller fleste prognoser viser at markedet vil ekspandere ytterligere. Til tross for dette har norsk talkproduksjon i det samme tidsrom vist en nedgang. Karakteristisk for norsk talkproduksjon har vært en liten og til dels kostbar produksjon fra små forekomster. Imidlertid har norsk talk kvalitetsmessig vært blant de bedre.

Norskprodusert talk brukes vesentlig som fyllstoff av malings- og plast industrien. Det norske talkråstoffet er i virkeligheten en blanding av ca. 66% talk og ca. 40% breunneritt (jern-magnesiumkarbonat). Ved fjerning av breunneritt vil en kunne produsere et rent talkprodukt

STENSLIPING

Stikk innom oss og se vårt
store utvalg til rimelige priser.

- Slipeutstyr
- Råsten
- Innfatninger
- Mineraler
- Stensmykker
- Presangartikler
- Cabochoner i norsk sten og mye mer

GEO-HOBBY^{AS}

Trondheimsvn. 6, Oslo 5.
Tlf. (02) 37 67 88

Åpent: 10.00 – 16.00 (13.00)
Mandag stengt.

som vil kunne finne nye anvendelser, f.eks. i papirindustrien. Til nå har det ikke vært påvist store nok forekomster i Norge til at investering i et slikt foredlingsanlegg har vært økonomisk mulig.

Med dette som bakgrunn har NGU sett det som en av sine oppgaver å bidra til at slike forekomster av talk kan bli påvist.

Talkundersøkelsene i Vik i Sogn

Ved Framfjord talkmølle i Vik i Sogn har det siden 1909 vært drevet gruve drift på talk, og siden 1928 har Bergensfirmaet A/S Norwegian Talc stått for driften. Da selskapets egne undersøkelser i nærområdene ikke førte til påvisning av råstoff til videre drift, ble NGU i 1980 bedt om å lete etter nye forekomster. Som resultat ble det avtalt et samarbeidsprosjekt mellom NGU og A/S Norwegian Talc hvor NGU skulle utføre geologisk kartlegging, helikoptermagnetometri, bakkemagnetometri, diamantboring, gravimetri og borhullsmagnetometri.

Med finansieringstøtte fra Vestlandsprogrammet ble prosjektet igangsatt i 1981. De omfattende undersøkelsene førte ikke til funn av økonomisk interessante forekomster i selve Framfjordområdet, men de magnetiske helikoptermålingene resulterte i påvisning av store magnetisk anomale områder rundt noen

kjente serpentinitter i Raudbergfeltet.

Raudbergfeltet

Raudbergfeltet er et område på ca. 3.5 x 2.0 km. vest for Kvilesteinsvatnet i Stølsheimen. Talken i feltet opptrer i forbindelse med større, vesentlig linseformete ultramafiske legeringer som ligger innenfor en større geologisk enhet som kalles fyllittsonen. Denne ligger med et fall mot SØ over grunnfjellet i NV og under Jotundekket i SØ. En flik av et av Bergsdalsdekkene er skjøvet inn i fyllittsonen rett Ø for Raudbergfeltet. Selve fyllittsonen består hovedsaklig av metasedimentære bergarter som er komplekst deformert. De vanligste bergartstypene i feltet er forskjellige fyllitter, amfibolitter, linser av gneis, marmor og trondhjemit, foruten forskjellige typer av ultramafiske bergarter. Disse bergartene opptrer i form for tektonisk kaos.

Detaljerte feltundersøkelser i 1982 og 1983 samt EDB-basert tolkning av anomalibildet fra de magnetiske helikoptermålingene, indikerte at det befant seg store forekomster av sterkt tektoniserte ultramafiske bergarter på større dyp. Dette sammen med feltets øvrige geologiske miljø antydte at det var svært gode muligheter for at feltet inneholdt betydelige talk/breunneritt-mineraliseringer. Det ble igangsatt et større

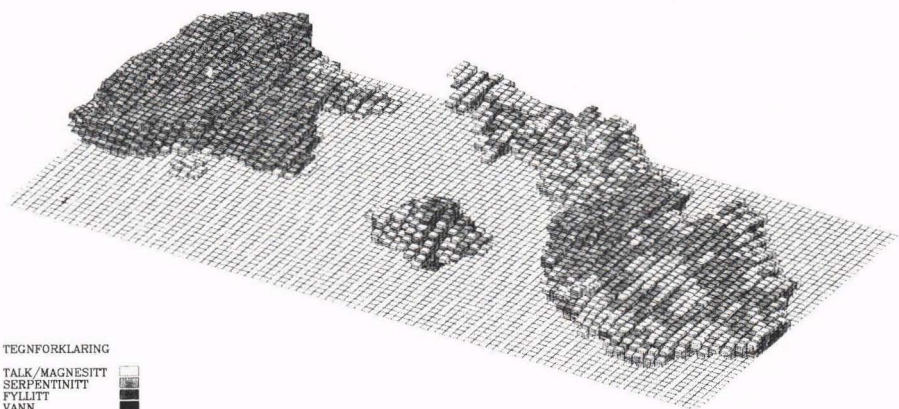
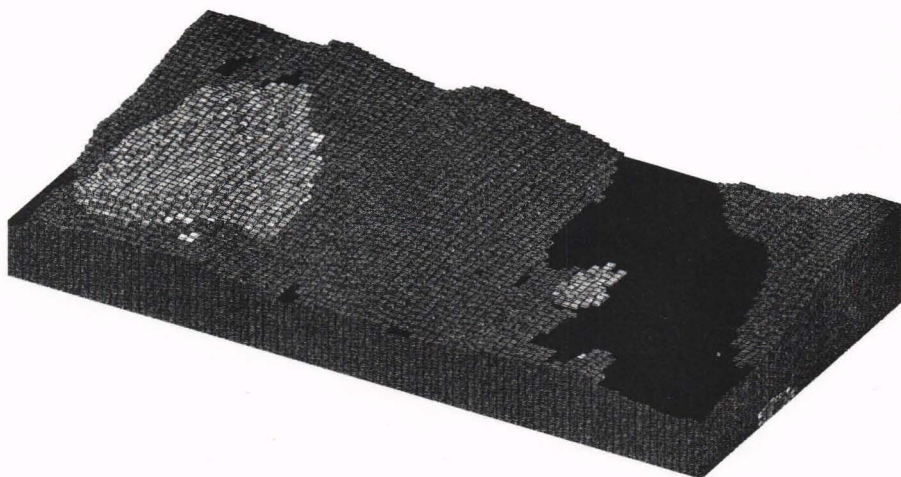
GEO-INSTRUMENT

5440 Mosterham Box 52 Tlf.: 054/20958

Instrumenter og Utstyr for yrke og Hobby

Mikroskoper, UV-lamper, Geigertellere Hårdhetsbestikk osv.

Be om katalog, Konkurransedyktige priser, grei og enkel Finansiering

TEGNFORKLARING

TALK/MAGNESITT
 SERPENTINITT
 FYLLITT
 VANN

Raudbergfeltet - talk/magnesittforekomst, blokkdiagram.

diamantboringsprogram i 1984 for å verifisere hypotesen om talkmineraliseringer i feltet. Disse undersøkelsene ble gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom A/S Norwegian Talc og NGU med offentlig støtte fra kommunen, fylket, Kommunaldepartementet og Distriktenes utbyggingsfond.

Diamantboringen i 1984 bekreftet hypotesen, og store talkmineralise-

ringer ble påvist. Det viste seg imidlertid at de tektoniske bergartene var mye mer påvirket av de tektoniske prosesser enn tidligere antatt. Dette førte til at det ble nødvendig å videreføre diamantborprogrammet også i 1985 for bedre å kartlegge de mest interessante talkførende strukturene. Konklusjonen fra 1984 ble bekreftet, og boringene i 1985 viste at feltet inneholder svært store talkmineralise-

ringer, men at disse er ujevnt fordelt utover feltet. Dette vil igjen si at det lokalt opptrer svært store mengdetigheter. Pr. 1985 er det påvist 5 til 6 delområder.

Nærmere undersøkelser av de ultramafiske bergartene viser at feltet også inneholder store mengdetigheter av MgO-rik dunitt og interessante magnesittmineraliseringer i serpentinitt. Videre viser det seg at en vesentlig del av bergartenes Ni-innhold opptrer som sulfidmineraler, noe som kan bli et verdifullt biprodukt.

Videre undersøkelser

Da resultatene av undersøkelsene peker i positiv retning, er det ventet at samarbeidsprosjektet i Raudbergfeltet vil bli videreført i 1986 av Nor-

wegian Talc. En vesentlig del av disse undersøkelsene vil være et mer detaljert diamantboringsprogram i de mest lovende delområdene innenfor Raudbergfeltet. Dessuten vil produktundersøkelser av flere aktuelle råstoffer være en viktig del av videreføringen av prosjektet. Markedsundersøkelser for de aktuelle produkttypene vil også være en viktig del av denne helhetsvurderingen.

NGU mener at samarbeidsprosjekter med industrien er en viktig del av vår virksomhet, og vi håper at resultatet av vårt engasjement i Raudbergfeltet vil bidra til at industriell virksomhet blir igangsatt med grunnlag i feltets mineralressurser.

Send Geologistoff til NAGS-Nytt!

STEIN - EN EVENTYRLIG HOBBY

VI HAR ALT DU TRENGER
DET NYE DIAMANTSAGBLADET STAR FAMAD 5

SLIPEBORD OG SAGER FOR KURS OG SKOLER
«STÅR» OG «GRAVES» HOBBYMASKINER
RÅSTEIN, MINERALER, BEARBEIDET STEIN,
INNFATNINGER, SMYKKER OG GAVEARTIKLER

B. GJERSTAD

UTSTYR FOR SMYKKESTEINSLIPING

FORRETNING: KIRKEVEIEN 63, 1344 HASLUM

POSTADRESSE: SØRHALLA 20, 1344 HASLUM

TELEFON (02) 53 36 86